

ECONOMIE**071**

Projectoverzicht

December **2018**

Samen impact maken

Yvonne van Delft,
gemeente Leiden:

'We zullen met elkaar flink moeten investeren in de circulaire economie om afval tegen te gaan en grondstoffen zoveel mogelijk te kunnen hergebruiken. Dat kun je als overheid niet alleen. Daarbij moet je samenwerken met ondernemers en kennisinstellingen. Dat begint bij het delen van kennis. Zodra je op hetzelfde kennisniveau zit, kun je beter werken aan oplossingen. Een goed voorbeeld hiervan vind ik de masterclass circulaire economie.'

Nanning Mol,
gemeente Voorschoten:

'Door samen te werken aan een Human Capital agenda kunnen we de Leidse regio voorbereiden op de arbeidsmarkt van de toekomst. Dat is van belang voor alle betrokken partijen bij de economische agenda en essentieel voor een goed functionerende economie.'

Community vorming

Voor het versterken van het ondernemersnetwerk in de Leidse regio (ten gunste van het vestigingsklimaat, het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid en het ondersteunen van starters) ondersteunen en organiseren we (mede) een drietal activiteiten:

1. Ondernemersdag071. Deze dag wordt twee maal per jaar georganiseerd door de gezamenlijke ondernemersverenigingen in de Leidse regio. Rabobank Leiden-Katwijk en Economie071 maken de dag financieel mogelijk. Ook aan het programma leveren we een actieve bijdrage door zitting te hebben in de redactieraad en de werkgroep. Per event nemen zo'n 300 ondernemers deel.
2. Startersdag Leidse regio, informatiedeling voor startende ondernemers in de regio. Bedoeld voor een doelgroep die overweegt te starten of net gestart is met een eigen bedrijf informatiedeling voor startende ondernemers in de regio. Per event nemen zo'n 100 starters deel.
3. ZZP-event Leidse regio, bedoeld voor ervaren zzp-ers die op zoek zijn naar een nieuw netwerk of willen groeien en/of samenwerken. Het tweede event in Leiderdorp trok dit jaar 50 deelnemers.

Gezien de belangstelling voor deelname, voorzien deze bijeenkomsten duidelijk in een behoefte. Het geeft ons tevens de kans om projecten van onze agenda voor het voetlicht te brengen en mensen te interesseren voor actieve deelname daaraan.

Masterclasses

Naar aanleiding van de quickscan van de Arbeidsmarkt van de Leidse regio heeft het programmabureau Economie071 de Masterclass De Arbeidsmarkt van de toekomst georganiseerd. In deze reeks is samengewerkt met de opsteller van de quickscan, Bureau Blaauwberg.

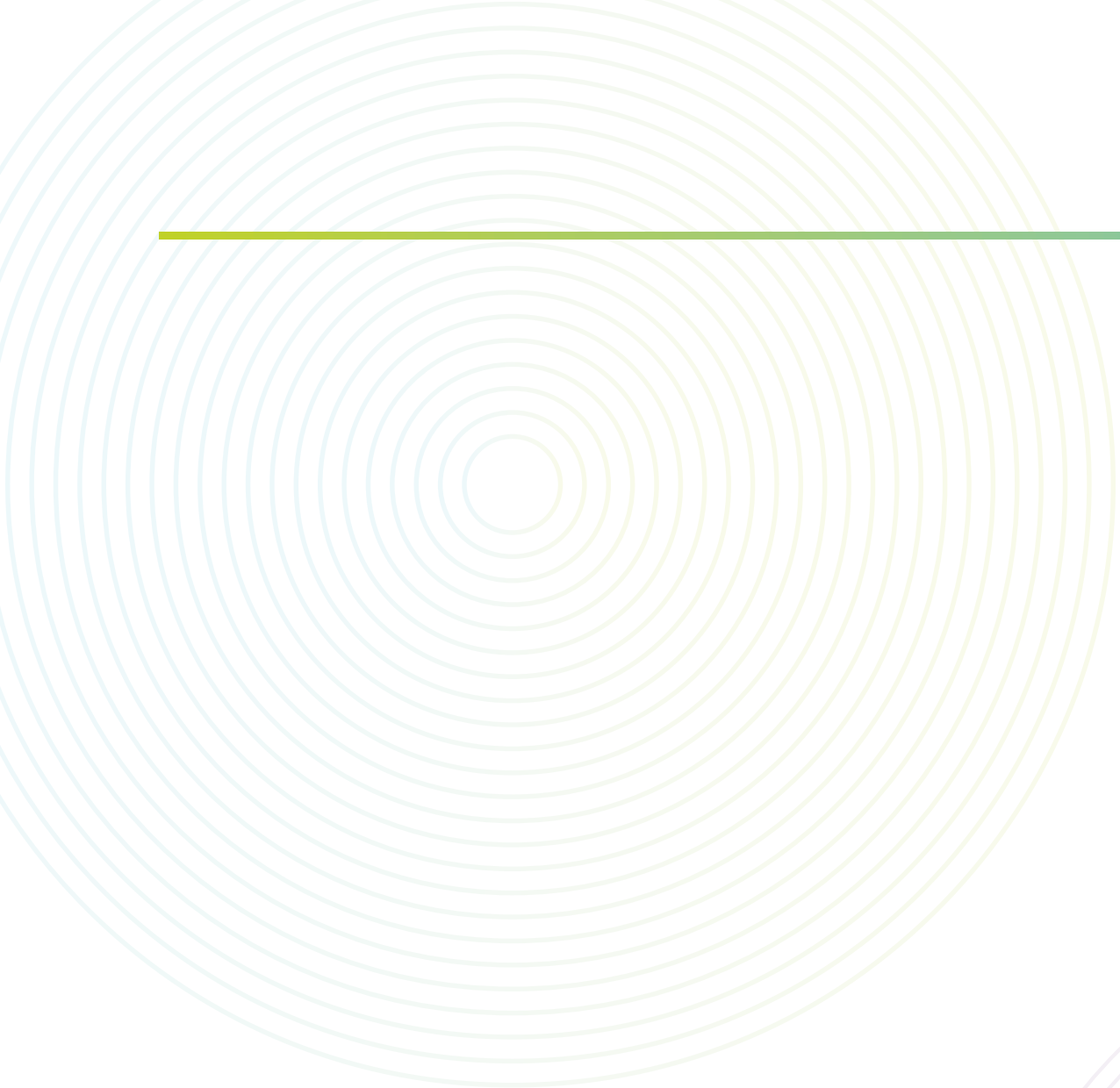
Er is een brede groep professionals uitgenodigd uit de werkvelden onderwijs, ondernemers en overheden. Doel van de bijeenkomst was om de informatie en de cijfers uit de scan verder te duiden met deze groep en te discussiëren over de opgaven die er liggen voor de Leidse regio. Daarnaast hebben we met de masterclass een nieuw netwerk opgebouwd. De vier bijeenkomsten werden goed bezocht en goed gewaardeerd. Hieruit is de brede kenniskring Onderwijs en Arbeidsmarkt ontstaan die nu twee maal per jaar de groep bij elkaar brengt om concreet verder te werken aan acties en projecten.

Om het onderwerp Circulaire Economie (CE) meer op de agenda te krijgen bij bedrijven in de Leidse regio, is de masterclass CE van start gegaan. Het programma wordt vormgegeven door de gemeente Leiden en het programmabureau Economie071. De reeks bestaat uit twee kennis-sessies verzorgd door de Universiteit Leiden en twee sessie waarin de deelnemers werken aan een concrete eigen casus. Met 100 aanmeldingen kunnen we rustig stellen dat er voor deze masterclass veel belangstelling is. Om de energie van deze masterclass ook na de sessies vast te houden, wordt voor dit thema ook Forum071 ingezet.

Forum071

Om de groep deelnemers uit de masterclasses ook online een plek te bieden om elkaar te vinden is Forum071 opgestart. Dit is een digitaal platform waar iedereen kennis kan delen, inspiratie kan vinden en een vraag kan stellen aan de community. Hier wordt voor het onderwerp De Arbeidsmarkt van de toekomst al gebruik van gemaakt. Het thema Circulaire Economie zal nu snel volgen. Het forum staat verder open voor alle projecten uit onze Economische Agenda. www.forum071.nl

ECONOMIE071

Economie071 voert projecten uit die de economie in de Leidse regio versterkt. Het is een samenwerking van gemeenten, ondernemersverenigingen en de onderwijs- en kennisinstellingen uit de Leidse regio. Er wordt gewerkt aan concrete projecten. Deze zijn gericht op het verbeteren van het investeringsklimaat in de regio ten gunste van werkgelegenheid.

Jasmijn Bongers,
programmamanager:

‘Voor de zevende keer presenteren wij met deze projectkaarten de actuele stand van de projecten die we onder de vlag van Economie071 uitvoeren. Voor een aantal projecten eindigt de looptijd van het huidige projectplan rond deze periode. Deze projecten komen daarmee in de volgende fase en gaan langzaam maar zeker onder de vlag van Economie071 vandaan. In drie jaar tijd is er gewerkt verzelfstandiging van de projecten en borging bij de partnerorganisaties, waarbij mooie projectresultaten zijn geboekt die bijdragen aan de versterking van de regionale Economie. Dit geeft ook ruimte voor nieuwe projecten. Economie071 gaat daarom de komende periode projecten initiëren op de thema’s ‘Arbeidsmarkt van de toekomst’ en ‘Circulaire Economie en Duurzame mobiliteit’. Vanuit het kennisdelen in Masterclasses en het opbouwen van een netwerk tussen professionals hebben we er vertrouwen in dat we projecten weten te definiëren die het verschil maken voor de 071 regio’. Deze vorm van community building is een belangrijke katalysator waar het programmabureau wordt ingezet. In deze kaart beschrijven we kort welke initiatieven er op dat vlak zijn opgezet onder de vlag van Economie071

Joke Busschots,
senior communicatieadviseur:

‘Na de verkiezingen hebben we het afgelopen half jaar qua communicatie ingezet op het goed informeren en inwerken van alle nieuwe bestuurders en raadsleden. Vanuit de projecten is er veel te melden en wordt er steeds meer aan storytelling gedaan. Hierbij vervult onze vernieuwde website een belangrijke rol met daarin het discussieplatform Forum071. Door de masterclasses en de events die we (mede) organiseren, proberen we ook steeds via dwarsverbanden een nieuw en breder netwerk te bereiken.

Dit alles vanuit het credo: samen impact maken.’

Welkom aan nieuwe bestuurders

De stuurgroep van Economie071 is het afgelopen jaar flink gewisseld van bestuurders, ondermeer vanwege de gemeentelijke verkiezingen. De wethouders hebben gezamenlijk nagedacht over de thema's waarop zij binnen Economie071 resultaat willen boeken in deze nieuwe collegetermijn. In de stuurgroep zijn deze thema's vastgesteld. Het gaat om de thema's:

- Duurzaamheid, hieronder vallen circulaire economie en duurzame mobiliteit.
- Arbeidsmarkt van de toekomst. Hier gaat het om het opstellen van een gezamenlijke regionale Human Capital agenda.

Het eerste thema is omarmd door wethouder Yvonne van Delft van de gemeente Leiden. Als eerste actie is hierop

een masterclass circulaire economie georganiseerd om kennis te delen en het netwerk bij elkaar te brengen. Hier is grote belangstelling voor getoond getuige het aantal aanmeldingen. Er zijn 85 deelnemers die de twee algemene kennissessies volgen. Hiervan gaan 50 deelnemers verder met de praktijksessies waarin men werkt aan eigen casussen.

De uitdaging is vervolgens uit deze kennis en het netwerk te komen tot regionale ambities en projecten op het terrein van Duurzaamheid.

Het tweede thema is omarmd door wethouder Nanning Mol van de gemeente Voorschoten. Ook hier is eerst een

masterclass georganiseerd. Dit heeft geleid tot een brede kenniskring die nu twee maal per jaar bij elkaar komt om kennis en inspiratie uit te wisselen. Alle initiatieven rondom dit thema hebben geleid tot een nieuw richtinggevend project: het opstellen van een Human Capital agenda voor de Leidse regio. Er wordt door de gemeente Voorschoten nu een proces voorbereid om te komen tot z'n gezamenlijke agenda. Naast het formuleren van doelen en het aanbrengen van focus, gaat het hier ook om een concreet uitvoeringsplan met een korte en een lange termijn scope.

Projectkaart

Duurzame mobiliteit

Jan Breugem,

projectleider Bereikbaar Haaglanden en Rijnland:

‘Met dit regio-initiatief willen wij energie creëren om met zoveel mogelijk bedrijven en instellingen een bijdrage te leveren aan een duurzaam bereikbare regio. Dit in de zin van het verminderen van het aantal autoritten in de spitsperiodes en het verminderen van de aan het verkeer gerelateerde CO2 uitstoot. Bijvoorbeeld door medewerkers die binnen een straal van 15 kilometer van het werk wonen, maximaal te stimuleren om met ‘groen’ vervoer naar het werk te komen. Denk aan de fiets en/of het openbaar vervoer. En natuurlijk door het slimmer organiseren van logistieke stromen.’

De urgentie

Voor de bereikbaarheid en de leefbaarheid van de stad en regio is het nodig samen de schouders te zetten onder duurzame alternatieven van vervoer. Deze alternatieve dragen niet alleen bij aan het bereikbaar houden van de regio (en waar mogelijk die bereikbaarheid verbeteren), maar gaan hand in hand met het verbeteren van de leefbaarheid (klimaatdoelstelling / CO2 reductie) en het verbeteren van de vitaliteit van de medewerkers (verbeteren inzetbaarheid).

De urgentie hiervan ervaren we vrijwel dagelijks. We willen echter wonen en werken in een goed bereikbare regio. Hiervoor is en wordt er enorm geïnvesteerd, denk alleen al aan de plannen voor de Rijnlandroute. Duurzame manieren van vervoer komen steeds meer binnen handbereik. Denk aan fietssnelwegen, deelauto's en -fietsen en andere

prettige vervoersmiddelen om de (laatste) kilometers naar werk makkelijk en snel af te kunnen leggen. Dit helpt natuurlijk, maar het is niet genoeg en het gebruik van nieuwe mogelijkheden gaat bepaald niet altijd vanzelf. Ook op logistiek gebied liggen er de nodige uitdagingen. Denk aan stadsdistributie en aan de enorm stroom pakketjes die bezorgd worden. Vrijwel alle deskundigen voorspellen nog een aanmerkelijke groei van de mobiliteit en dus een groter probleem als alle bedrijven en hun medewerkers op dezelfde manier hun mobiliteit blijven invullen.

De partners van Economie071 willen 'op het thema Duurzame Mobiliteit daarom concreet aan de slag met projectinitiatieven.

Intentieverklaring

Het Leids Universitair Medisch Centrum, Universiteit Leiden,

Hogeschool Leiden, VNO-NCW West, mboRijnland en de gemeenten Leiden, Katwijk, Voorschoten, Leiderdorp, Zoeterwoude en Oegstgeest hebben de intentieverklaring 'Duurzame kilometers' ondertekend. Deze intentieverklaring zal in 2019 'geladen' worden met één of meer nieuwe regionale projecten die bijdragen aan Duurzame Mobiliteit. Hierbij wordt waar mogelijk mogelijk aangesloten bij Bereikbaar Haaglanden en Rijnland.

Status

De projectleider heeft gesprekken gevoerd met de werkgroepleden van de betrokken partners, met als doel de geformuleerde doelstelling in de intentieverklaring Duurzame Mobiliteit te operationaliseren. Zorgpunt is hier het (soms) ontbreken van gedetailleerde informatie, de lange weg om beleid aan de passen en een uniforme meetmethode zodat de mate waarin men voldoet aan de

Categorie: aanjaagfase

geformuleerde doelstelling niet altijd even helder is. Het is daarmee op dit moment nog onduidelijk welke partners wel en niet per eind 2018 de geformuleerde doelstelling halen: '90% van de medewerkers die binnen maximaal 5 kilometer van het werk woont laat de auto staan.'

Het project kan zich in 2019 verder ontwikkelingen richting een invulling van het thema Duurzame Mobiliteit. Daarvoor wordt in samenspraak met de partners een voorstel uitgewerkt.

Vervolg en issue's

Het naast elkaar werken aan duurzame bereikbaarheid met aan de ene kant het al jaren bestaande convenant Bereikbaar Haaglanden en Rijnland en aan de andere kant de intentieverklaring van Economie071, blijkt regelmatig voor verwarring te zorgen, wat contraproductief werkt. Het idee van de intentieverklaring was o.a. om de drempel

naar convenantpartner te verkleinen. Diverse leden van Economie071 waren echter al convenantpartner en kregen nu de indruk ook te kunnen kiezen voor een stapje terug: de intentieverklaring. Die insteek schiet echter zijn doel voorbij. Ook blijkt de huidige opzet en inbedding van de intentieverklaring de stuurgroepartijen onvoldoende te inspireren actief in hun netwerk deelnemers te werven en blijkt het geformuleerde doel voor een aantal leden al werkelijkheid te zijn.

De projectleider heeft daarom een korte analyse gemaakt en een aantal aanbevelingen gedaan, dit zal in 2019 moeten leiden tot:

- Het via een consultatieronde in beeld brengen van welke projecten opgepakt kunnen worden, passend bij de duurzame kilometers doelstellingen van Economie071 en die op enthousiasme en betrokkenheid van een flink aantal bedrijven en instellingen kunnen rekenen.

- Het niet meer separaat hanteren van de intentieverklaring Duurzame Kilometers. Die fase is afgerond. Bedrijven en instellingen die zich echt in willen zetten en daarbij concreet geholpen willen worden, kunnen zich aansluiten bij het convenant Bereikbaar Haaglanden en Rijnland.
- Het onderzoeken of 'Duurzame kilometers' en enkele andere initiatieven van Economie071 elkaar op elementen kunnen versterken. Denk aan de projecten op het vlak van Vitaliteit en Circulaire Economie. Maar ook aan de inzet van de beschikbare innovatieve denkkraft en techniek in de regio, waarbij ook startups ingezet kunnen worden.

Wat doet Bereikbaar Haaglanden?

In het kader van de intentieverklaring wordt nauw samengewerkt met Bereikbaar Haaglanden en Rijnland. Deze non-profit stichting werkt in opdracht van o.a. De MRDH, VNO-NCW West en Transport en Logistiek Nederland aan het motiveren van bedrijven en instellingen te doen wat in hun vermogen ligt om de eigen mobiliteit zo duurzaam mogelijk in te vullen en gewoontegedrag te doorbreken. Ook het ministerie van I&W en de provincie Zuid-Holland zijn hierbij betrokken. Namens deze stichting werkt mobiliteitsmakelaar Jan Breugem in de regio

Rijnland en staat hij geïnteresseerde bedrijven met raad en daad bij, onder andere door de mogelijkheid te bieden alternatieven uit te proberen. Waar nodig schakelt hij collega's als een fiets- en een logistiekexpert in. Bereikbaar Haaglanden en Rijnland heeft ruim 100 convenantpartners die al actief zijn en een goed functionerend netwerk vormen. Hiervan zijn er zo'n 20 in de regio Rijnland gevestigd. Via dit netwerk is veel kennis en praktijkervaring beschikbaar om te delen.

De betrokken organisaties werken samen aan minder

verkeersbewegingen, minder CO2 uitstoot van voertuigen en het stimuleren van duurzame alternatieven. Duurzaam in de zin dat er een blijvende gedragsverandering plaatsvindt. Maar ook duurzaam in de zin van het slimmer combineren en/of organiseren van logistieke stromen en processen. Per organisatie wordt dit verder ingevuld met specifieke maatregelen en voorzieningen om de doelstellingen te halen. Op deze wijze kan iedereen meedoen en maken we samen het verschil. Bedrijven en instellingen in de Leidse regio worden daarmee uitgenodigd en uitgedaagd om een eerste stap te zetten.

Technolab op Leiden Bio Science Park

Laura Platte,

projectleider vanuit de gemeente Oegstgeest:

‘Zowel het LBSP verder ontwikkelen als uniek bedrijventerrein als een concrete invulling van de arbeidsmarkt van de toekomst: Technolab biedt deze verbinding met veel partners binnen de economische agenda en draagt concreet bij aan het Human Capital van deze regio.’

Waarom past dit project binnen Economie071?

In de Economische Agenda Leidse regio zijn het LBSP en de topsector Life Sciences specifiek benoemd als sleutelsectoren ten behoeve van de economische structuurversterking. Het is voor de regio van belang dat het LBSP als één park wordt gezien en wordt ontwikkeld. Een open Innovatielab draagt met een tijdelijke invulling bij aan de versterking en vergroting van het LBSP en het tot stand brengen van (meer) regionale verbindingen. Het belang van het LBSP voor Economie071 is groot vanwege de werkgelegenheid (en daarmee verbonden woonbehoefte), de hoogwaardige bedrijvigheid en koppeling met kennis/onderwijs en de internationale werkgevers. Kortom de spin-off van het LBSP is voor de hele regio van belang. Daarom wil men deze kans optimaal benutten. Daarnaast biedt de tijdelijke huisvesting van Technolab een kans om het thema Arbeidsmarkt van de toekomst verder te versterken. Hierbij is Technolab de motor achter kennisontwikkeling van de arbeidsmarkt in samenwerking met

het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen. Technolab stimuleert het enthousiasme van jongeren voor natuur en techniek. Het is een leerwerkbedrijf waar studenten uit MBO, HBO en WO stage lopen en techniekonderwijs geven aan basisschool- en middelbare scholieren.

Verbinding met andere projecten van Economie071

De volgende projecten kunnen aangehaakt worden Technolab: Internet of Things / Smart071 (vanwege de toepassingen van sensortechnologie, digitalisering en big data analyse), Regiomarketing en het Expat Centre (denk bv. aan entrepreneurs in residence). Ook bij de nieuwe projecten die zich nu nog in een aanjaagfase bevinden, denk aan Duurzaamheid (Circulaire Economie en Duurzame Mobiliteit), zijn er dwarsverbanden.

Doelstelling Open Innovatielab / de urgentie

Het versterken van het Leiden Bio Science Park door een verbinding te realiseren tussen de westzijde van het LBSP

en het entreegebied. Versterken van techniek talent door een Open Innovatielab en door huisvesting op het LBSP een verbinding aanbrengen tussen de bedrijven en het onderwijs.

De focus

De stuurgroep Economie071 staat positief tegenover de huisvesting van een Open Innovatielab van Technolab op het Leiden Bio Science Park. Het project past mooi bij het versterken van het vestigingsklimaat en draagt bij aan de arbeidsmarkt van de toekomst. Technolab is nu een campagne gestart om extra partners te vinden naast de betrokkenen van het eerste uur (de gemeenten Leiden, Oegstgeest en Zoeterwoude, ondernemersvereniging Bio Science Park, LUMC, Universiteit Leiden, Biopartner, Popma & ter Steege en ondernemersfonds Leiden). Technolab kiest bewust voor het Bio Science Park als locatie voor het Open Innovatielab. Naast de Hogeschool en de Universiteit van Leiden zitten er op het park veel

Categorie: aanjaagfase

---

verschillende gespecialiseerde bedrijven. Denk bijvoorbeeld aan Life Sciences, Space en watertechniek. Door verschillende vakgebieden bij elkaar te brengen zijn er mooie resultaten te behalen.

Planning

Technolab kan rekenen op de toegezegde bijdragen van de gemeenten Leiden, Oegstgeest en Zoeterwoude, ondernemersvereniging Bio Science Park, LUMC en Universiteit Leiden. Technolab maakt nu een businesscase voor het Open Innovatielab en is een campagne gestart om extra partners te vinden naast de betrokkenen van het eerste uur. De businesscase is in december 2018 gereed.

De opdracht

Het Open Innovatielab van Technolab is gericht op het enthousiasmeren van jongeren voor natuur en techniek. Met het realiseren van een Open Innovatielab komen een aantal doelen bij elkaar: genereren van aandacht voor het westelijk deel van het Bio Science Park, het versterken van techniekonderwijs en daarmee werken aan de Arbeidsmarkt voor de Toekomst en het verbinden van bedrijven en onderwijsinstellingen.

Aangesloten partners

Vanuit stuurgroep Economie071:

Gemeente Leiden
Gemeente Oegstgeest
Gemeente Zoeterwoude
Universiteit Leiden
LUMC
Ondernemersvereniging OVBSP
MBO Rijnland

Actiepartners:

Technolab met partners HAL Allergy, Inventeers, Meester Techniek, MLO

Innovation Quarter
Leiden Marketing
Corpus
Biopartner

Projectstructuur

Bestuurlijk opdrachtgever: stuurgroep Economie071
Bestuurlijke trekkers: gemeente Oegstgeest, Universiteit Leiden
Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, programmamanager Economie071
Projectleider: Laura Platte, gemeente Oegstgeest t.b.v. algehele coördinatie.

Bedrijventerreinen Leidse regio

Gerbrand Kuipers,

projectleider vanuit de gemeente Leiderdorp:

'In onze regio hebben we niet alleen een vraag naar nieuwe bedrijventerreinen. Ook willen we duizenden nieuwe woningen bouwen en een energie neutrale regio worden. We inventariseren de ruimtebehoefte op deze dossiers en pellen af in hoeverre op de locaties combinaties van ruimtevragers mogelijk zijn. Zo verwachten we de juiste balans tussen de verschillende dossiers te vinden.'

Wat is er het afgelopen half jaar gebeurd?

Op 14 maart sloten de zes gemeenten en de vertegenwoordigers van ondernemers in de regio het convenant Ruimte voor Bedrijven 2018-2022. Daarin kwamen zij overeen dat de beschikbare ruimte voor bedrijven in alle milieucategorieën op de bedrijventerreinen niet mag afnemen. Bij transformatie van bedrijventerrein naar andere functies moeten de hectares die verloren gaan volledig worden gecompenseerd binnen de Stedelijke as Leiden - Katwijk. Zij spraken eveneens af een bedrijventerreinenstrategie op te stellen met een toekomstperspectief tot en met 2030.

We werken nu aan deze strategie, die door Stec Groep wordt opgesteld. Het afgelopen half jaar hebben we geïnventariseerd welke wensen er bij de ondernemers op de bedrijventerreinen leven en welke kansen zij voor verdere ontwikkeling zien. Ook zijn de gemeenten bevraagd over hun plannen en ambities. Op 16 oktober spraken we de

raadsleden van de gemeenten bij over het project tijdens een regionale bijeenkomst.

Naast deze consultatieronde voerden we een eerste verkenning uit naar potentiële nieuwe bedrijventerreinenlocaties in de regio en verkenden we voor een aantal potentiële transformatielocaties de effecten van transformatie. Beide verkenningen geven een eerste indruk en hebben nog geen status.

Met de subregio's Duin- en Bollenstreek en Rijn- en Veenstreek vond afstemming plaats om op het schaalniveau van Holland Rijnland een regionale bedrijventerreinenstrategie op te stellen. Stec heeft voor beide subregio's eenzelfde verdiepend kwalitatief onderzoek als voor de Leidse regio uitgevoerd. Ook in deze subregio's blijkt dat er behoefte is aan nieuwe bedrijventerreinen en dat de ruimte daarvoor schaars is. De focus van de bedrijventerreinenstrategie van Holland Rijnland ligt op drie sectoren,

namelijk MKB, grootschalige logistiek en hogere milieucategorieën (hmc).

Welke stappen volgen?

In november organiseren we een bestuurlijk werkatelier over de ruimtevragers in de Leidse regio. Het gaat dan met name over afstemming met lopende projecten op het gebied van wonen en energietransitie. De ruimtelijke opgaven voor deze projecten willen we goed in beeld krijgen, zodat we uiteindelijk binnen de Leidse regio een integrale afweging over de bedrijventerreinen kunnen maken. Na het werkatelier gaan de gemeenten in hun eigen organisatie aan de slag. Iedere gemeente zal een eigen afweging moeten maken over de locaties op het eigen grondgebied en tegelijkertijd over wat zij voor de regio kunnen doen binnen de andere thema's voor Hart van Holland, zoals wonen en energie.

Categorie: lopend project

Parallel hieraan wordt op bestuurlijk niveau de discussie voortgezet over de Holland Rijnland-bedrijventerreinenstrategie binnen de veertien gemeenten. Per sector (MKB, grootschalige logistiek, hmc) wordt aan de hand van scenario's de koers bepaald.

In januari 2019 organiseren wij een plenaire bijeenkomst voor alle ondernemers en vastgoedeigenaren in de Leidse regio. Zij kunnen dan op de concept-bedrijventerreinenstrategie reageren.

Welke mijlpalen voorzie je voor de eerste helft van 2019?

In de eerste helft van 2019 krijgen de gemeenteraden zowel de bedrijventerreinenstrategie Leidse regio als de bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland ter besluitvorming aangeboden.

De urgentie

Bedrijventerreinen zijn van belang voor een goed functionerende economie. Bedrijven zorgen voor 42.500 directe en 10.000 indirecte banen in de Leidse regio. Dit is ruim een derde van de werkgelegenheid. De Leidse regio wil dan ook dat haar bedrijventerreinen goed aansluiten bij de vraag van de markt. Alle feiten en cijfers zijn bekend, we hebben regionale afspraken met elkaar gemaakt en nu is het zaak om door te pakken en ondernemers en eigenaren perspectief te bieden voor de toekomst.

Welke impact zullen deze activiteiten hebben?

Om voor bedrijven aantrekkelijk te blijven en om werkgelegenheid te behouden, is voldoende ruimte voor het bedrijfsleven nodig. Een lange termijn strategie moet daarin voorzien. Een duidelijke strategie lokt investeringen en nieuwe vestiging van bedrijven uit, wat zorgt voor een grotere economische slagkracht in de regio. Om tegelijkertijd een aantrekkelijke woonregio te blijven, is investeren in nieuwe woningen én de leefbaarheid noodzakelijk. Kortom, er moet evenwicht zijn.

Wat kunnen de partners bijdragen?

Het project wordt in gezamenlijkheid – gemeenten en ondernemersvertegenwoordigers uit Economie071 – uitgevoerd. Door de thema's duurzaamheid/circulaire economie en arbeidsmarkt van de toekomst te agenderen, maken we de verbinding met de andere projecten van Economie071.

De opdracht

Het opstellen van een bedrijventerreinenstrategie voor de Stedelijke as Leiden – Katwijk met een toekomstperspectief tot en met 2030, die in samenspraak met het bedrijfsleven tot stand komt.

Projectstructuur

Bestuurlijk opdrachtgever: Willem Joosten, gemeente Leiderdorp
Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, Economie071

Welke kostenstructuur wordt gehanteerd?

Economie071 is opdrachtgever. De gemeenten dragen financieel bij op basis van inwoneraantal.

Welke risico's heb je in beeld en welke beheersmaatregelen zet je daarvoor in?

De gemeenten hebben zich via het convenant gecommitteerd om in de regio voldoende ruimte beschikbaar te houden voor bedrijventerreinen. Ruimte is schaars en ook andere gemeentelijke opgaven doen er een beroep op. Wanneer deze opgaven vanuit een sectorale blik worden aangepakt, loop je de kans dat locaties worden aangewezen voor functies die onverenigbaar zijn. We moeten het toekomstperspectief van iedere bedrijvenlocatie en van de locaties tezamen daarom integraal benaderen. En als gemeenten gezamenlijk daarover een afweging maken om tot een goede balans tussen wonen, werken en energie te komen.

Ambtelijk projectleider: Gerbrand Kuipers, gemeente Leiderdorp
Projectboard Bedrijventerreinen Leidse regio: wethouders gemeenten Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten, Zoeterwoude, VNO NCW Rijnland, Leidse Koepel van Ondernemersverenigingen, de KOV en Ondernemersvereniging BSP.

Aansluiting Onderwijs en Arbeidsmarkt

Joost Bruggeman,

projectleider vanuit mboRijnland:

‘De arbeidsmarkt is volop in beweging. Er is sprake van grote tekorten in met name de sectoren techniek, ICT, zorg en onderwijs. Technologische ontwikkelingen gaan snel. De uitdaging voor het onderwijs is om snel te kunnen anticiperen op de veranderende vraag en ontwikkelingen. Dat vraagt om nauwe samenwerking van zowel het onderwijs, de ondernemers als de gemeenten.’

Doel en thema's

Het realiseren van een optimale aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Het project werkt daarbij vanuit twee thema's: **innovatie** en **tekorten op de arbeidsmarkt**.

Innovaties en technologische ontwikkelingen volgen elkaar snel op. De benodigde kennis en vaardigheden van werknemers verandert hierdoor. Beroepen veranderen, verdwijnen en (combi-beroepen) ontstaan. Studenten moeten de vereiste kennis en vaardigheden leren en voorbereid worden op een steeds veranderende arbeidsmarkt. Na het diploma volgt een leven lang leren. Docenten hebben hiervoor actuele kennis en vaardigheden nodig. Intensieve samenwerking tussen onderwijs (op alle niveaus) en bedrijfsleven is cruciaal voor een goede aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt.

Vervolg van het project

Het project Aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt is in 2018 omgevormd naar een brede **Kenniskring** waar onderwijs, werkgevers en lokale overheden elkaar periodiek ontmoeten.

Innovaties en tekorten op de regionale arbeidsmarkt blijven centrale thema's. De Kenniskring is vooral bedoeld als een relatiernetwerk waarin partijen elkaar weten te vinden, ideeën en ervaringen kunnen uitwisselen over onderwerpen waar men ieder voor zich mee bezig is, waar men vraagstukken voor kan leggen, kan sparren, inspireren en uitdagen.

De Kenniskring wordt twee keer per jaar georganiseerd, telkens met een specifiek onderwerp. Dat kan de snel veranderende arbeidsmarkt 071 zijn en hoe kwaliteitsagenda's van het onderwijs daarop aansluiten. Of thema's als global citizenship onderbrengen in curricula en internationalisering, maar ook hoe aan te sluiten op thema's als duurzaamheid en circulaire economie. De Kenniskring beoogt niet de oplossingen aan te dragen, maar wel de uitwisseling te bevorderen binnen de triple helix.

De Kenniskring zal naast een vaste kern van partners een wisselende samenstelling kennen door partijen te betrekken waar verbinding mee te maken valt en/of waar overlap is.

In 2018 is als eerste gestart met de Masterclass Onderwijs en Arbeidsmarkt. Een brede groep van professionals uit de Leidse regio werd hiervoor uitgenodigd. De 25 deelnemers zijn vervolgens in vier sessies meegenomen door de quickscan van de arbeidsmarkt van de Leidse regio die in opdracht van Economie071 is opgesteld door Bureau Blaauwberg. Dit informatiedichte document werd zo voor de deelnemers levendig en concreet toepasbaar. De bijeenkomsten hebben ook bijgedragen aan een hechter netwerk binnen de regio omdat ook professionals van buiten de partners van de Leidse regio waren aangehaakt.

Na de masterclass is Forum071 van start gegaan via www.forum071.nl. Dit is het online platform van Economie071 waar men verder kan discussiëren over thema's uit de Economische Agenda Leidse regio. Als eerste stond het thema De Arbeidsmarkt van de toekomst centraal. Op het forum kunnen professionals kennis delen, inspiratie opdoen en een vraag stellen aan de community. Hier wordt steeds meer gebruik van gemaakt en heeft ook achter de schermen al tot de nodige koppelingen van mensen en initiatieven opgeleverd.

De eerste Kenniskring Aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt 071 werd 8 oktober een gedenkwaardige. Een grote opkomst, aansprekende presentaties en pitches en een brand-evacuatie naar het kantoor van Blaauwberg zorgden voor de bijzondere start van dit platform. De vraagstellingen krijgen een vervolg op www.forum071.nl en in een volgende bijeenkomst in april 2019. Opbrengsten van de inleidingen en pitches tijdens de eerste Kenniskring:

1. Er is reden voor optimisme: de schaarste op de arbeidsmarkt is aanleiding voor een re-design van het

Categorie: lopend project

onderwijs en een doorbraak in de samenwerking tussen onderwijs en beroepenveld.

2. We komen op onbekend terrein en zullen vast regels tegenkomen waar we omheen moeten...
3. De kolommenstructuur van het onderwijs zal niet verdwijnen, maar er komen wel veel meer dwarsverbindingen.
4. Zowel bedrijven als onderwijs zullen echt fysiek in beweging komen. Fysieke mobiliteit – elkaar opzoeken – hangt nauw samen met mentale mobiliteit.
5. Daarmee wordt re-design een zaak van beweeglijke pioniers. Die hebben steun en kennis nodig, dat is de kern van deze kenniskring.
6. Voorbeelden hiervan zijn de ambities in de Kwaliteitsagenda van mboRijnland waarbij het onderwijs nadrukkelijker samen met bedrijven vorm wil geven aan verbetering en meer samen wil optrekken als het gaat om lesprogramma's. Te beginnen binnen de Centra voor

Innovatief Vakmanschap (CIV) Smart Technology en Zorg & Welzijn. Twee sectoren waar de arbeidsmarkt sterk aan het veranderen is, die cruciaal zijn voor de economische ontwikkelingen van de regio en die te lijden hebben onder krapte. Met het project 'Hybride banen in Leiden' wordt gestart met bovengenoemd re-design van de (onderwijs) arbeidsmarkt wat leidt tot aantrekkelijkere loopbanen, kruisbestuiving en innovatie in het onderwijs én andere sectoren. Op de oproep tijdens de Kenniskring om hierbij aan te sluiten werd enthousiast gereageerd.

De Kenniskring lijkt gezien de grote opkomst en het appèl op samenwerking vanuit diverse deelnemers, duidelijk in een behoefte te voorzien.

Het is mooi om te zien dat meer en meer initiatieven starten en stakeholders elkaar weten te vinden. Deelnemers

aan de Kenniskring kunnen hier hun voordeel mee doen door zelf deel te nemen of door kennis te nemen van de ervaringen. Naast de eerder genoemde CIV's en daar binnen de samenwerking met Smart071, mboRijnland Hogeschool Leiden en het project "Hybride werken" (SCOL) zijn dat bijvoorbeeld ook het "Masterplan techniek" (Leiden Kennisstad,) de doorontwikkeling van Technolab en de bouw van een Open Innovatielab op Leiden Bio Science Park.

Welke kostenstructuur wordt gehanteerd?

De organisatie van de Kenniskring vraagt capaciteit van de projectleider en communicatieadviseur van de initiërende partner: mboRijnland. Evenals een beperkt budget voor de invulling van het inhoudelijke programma. Er wordt gewerkt met gesloten beurzen en de inzet ligt bij de diverse ketenpartners die trekker zijn per deelproject/initiatief.

De urgentie

De huidige arbeidsmarkt laat twee belangrijke trends zien: In een aantal sectoren wordt er een tekort aan arbeidskrachten verwacht of is er al een tekort én innovaties en technische ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Voor een gezonde economische ontwikkeling is beschikbaarheid van voldoende goed gekwalificeerd personeel in de Leidse regio essentieel. Om dit te bereiken is het belangrijk dat het onderwijs aansluit bij de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Hiervoor is kennis van de huidige en toekomstige arbeidsmarkt en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven essentieel. Dit is de focus van project Aansluiting Onderwijs en Arbeidsmarkt van Economie071.

De opdracht

Bijdragen aan een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.

Dit project is een bijzondere tussen de andere projecten van Economie071. Waar de andere projecten een project op zich zijn, is het project AOA een Kenniskring en projectgroep in één. De groep AOA initieert en bundelt initiatieven en is een denktank en expertisegroep dat focust op belangrijke trends op de arbeidsmarkt en de gewenste aansluiting van het onderwijs hierop. In 2017 zijn twee arbeidsmarkt-thema's gekozen (innovatie en tekorten op de arbeidsmarkt) en is gestart met verschillende initiatieven zoals de Masterclass Onderwijs en Arbeidsmarkt,

Forum071 en de halfjaarlijkse Kenniskring Aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt.

Projectstructuur

Bestuurlijk opdrachtgever: Ricardo Winter, mboRijnland
Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, Economie071
Projectleider: Joost Bruggeman, mboRijnland
Projectboard: alle organisaties en bedrijven die inhoudelijk initiatieven ontwikkelen op de gestelde focus binnen het thema Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.
Tot nu toe zijn betrokken Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden, SKOL Bonaventura, Gemeente Leiden, Rabobank Leiden-Katwijk, Ons Platform, mboRijnland en VNO-NCW.

Regionale visie op Retail en Werklandschappen

Ton Orleans,

projectleider vanuit de gemeente Zoeterwoude:

‘Sinds de start van de Retailvisie is het economisch tij gelukkig gekeerd en is er weer meer élan om te ondernemen. Tegelijkertijd gaan de ontwikkelingen die aan de visie ten grondslag liggen, door. De uitdaging is om de nieuwe energie om te zetten in een winkelstructuur die gericht is op de toekomst. Regionaal afstemmen vinden wij daarbij van groot belang.’

Wat is er het afgelopen half jaar gebeurd?

De Retailvisie bevindt zich in de fase van uitvoering. De uitvoering vindt plaats in de winkelgebieden zelf. De regionale visie is daarbij uitgangspunt. De actieplannen die - op basis van de visie - voor alle winkelgebieden in de regio zijn gemaakt, vormen daarbij een handreiking.

De Stuurgroep Retailvisie is in september voor het eerst in nieuwe samenstelling (sinds de gemeenteraadsverkiezingen) bijeen geweest. De Stuurgroep boog zich o.a. over de vraag of er behoefte is aan regionale ondersteuning van de winkelgebieden. Zo'n regionaal coördinatiepunt was één van de aanbevelingen van het Expertteam.

De Koepel van ondernemersverenigingen in de Leidse Regio had die behoefte en de daarvoor benodigde financiering begin dit jaar in kaart gebracht. De conclusie was dat er onvoldoende draagvlak is voor een regionaal coördinatiepunt. Wel wordt belang gehecht aan het hebben van een lokale vraagbaak. Accountmanagers, bedrijvencon-

tactfunctionarissen en vertegenwoordigers van ondernemersverenigingen / ondernemersfondsen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Ook wordt het uitwisselen van kennis en ervaring (bijvoorbeeld middels een werkconferentie) positief beoordeeld. De Koepel is van mening dat de huidige projectstructuur accuraat is (met vertegenwoordigers van de gemeente en een vertegenwoordiging vanuit de Koepel).

De Stuurgroep heeft op grond van deze informatie geconstateerd dat voor structurele ondersteuning op regionaal niveau onvoldoende draagvlak is. De uitvoering van de Retailvisie vindt plaats in de winkelgebieden zelf en voor zo ver daarbij ondersteuning gewenst is, zijn de gemeenten daarop als eerste aanspreekbaar.

In opdracht van de Provincie Zuid-Holland is onderzoek gedaan naar de PDV-locaties (doelgerichte winkelgebieden) in de provincie. Doel was het identificeren van kansrijke initiatieven voor herontwikkeling, samenvoeging of transformatie van PDV-locaties. Ambtelijk is met de provin-

cie gesproken over de resultaten. Het is op dit moment nog niet duidelijk wat de eventuele implicaties van dit onderzoek zijn voor de doelgerichte locaties in de Leidse regio.

Welke stappen volgen?

Voor de doelgerichte winkelgebieden ligt er vanuit de Retailvisie nadrukkelijk een regionale opgave (Actielijn C van de Retailvisie). Enerzijds is er een kwantitatieve opgave (vermindering van het aantal vierkante meters) en anderzijds een kwalitatieve opgave (profilering van de verschillende locaties). Waarbij centraal staat: hoe worden de klanten in de regio optimaal bediend? Vanuit de werkgroep Retailvisie is, samen met enkele ondernemers, het initiatief genomen tot gezamenlijke uitvoering. Die gaat - naar verwachting - het komende halfjaar zijn beslag krijgen.

De ontwikkelingen die in de overige winkelgebieden plaatsvinden pogen we bij te houden met behulp van informatie uit de ambtelijke werkgroep. Daarnaast is er de

Categorie: lopend project

opdracht om te komen tot een systeem van Retail-monitoring. De werkgroep zal een voorstel doen hoe dit te ontwikkelen. Informatie over de voortgang is in eerste instantie relevant voor de evaluatie van de Retailvisie die, zoals afgesproken, in de loop van 2019 zal plaatsvinden.

Welke kostenstructuur wordt gehanteerd?

Het Actieplan dat bij de Retailvisie hoort, bevat een begroting. Deze begroting is gebaseerd op de uitvoering van de drie Actielijnen door de inhuur van een of meerdere exter-

ne bureaus. De kostenverdeling vindt plaats op basis van inwonertal. Voor fase 2 is in deze begroting een bedrag van € 170.000 geraamd, verdeeld over de actielijnen B en C. Zoals is gebleken uit het onderzoek van de Koepel Leidse Regio is er onvoldoende (financieel) draagvlak voor coördinerende activiteiten voor actielijn A. De uitvoering van de actieplannen zelf wordt gefinancierd door de betrokken stakeholders.

Welke risico's heb je in beeld en welke beheersmaatregelen zet je daarvoor in?

De uitvoering van de Retailvisie is een zaak van lange adem. We moeten energie blijven steken in het verkrijgen en behouden van draagvlak van alle ondernemers in de Leidse regio. Dit lag in eerste instantie in handen van de ondernemers(verenigingen) zelf en dat zal – zonder regionaal coördinatiepunt – ook in de toekomst het geval zijn. De Stuurgroep Retailvisie monitort de voortgang en zal op grond van de evaluatie besluiten of de huidige werkwijze voldoende waarborg biedt voor het realiseren van de visie.

De urgentie

Steeds meer winkels hebben het moeilijk. Niet alleen door de crisis, maar ook omdat consumenten ander gedrag vertonen. Zij winkelen online, gaan naar grotere winkelcentra in andere steden of kopen hun kleding in massale outletcentra. De leegstand van winkels neemt dan ook toe. En dat leidt tot een minder aantrekkelijk winkelgebied.

De opdracht

Het sterker en toekomstbestendig maken van de winkelgebieden in de Leidse regio is de opdracht. De visie is in 2016 vastgesteld in alle deelnemende gemeenten. Nu volgt een gezamenlijke uitvoering onder de vlag van Economie071.

Hierbij wordt gewerkt aan drie Actielijnen:

- Actielijn A: sterker maken wat sterk is;
- Actielijn B: mogelijkheden verkennen voor winkelgebieden buiten de hoofdwinkelstructuur;
- Actielijn C: verminderen van vierkante meters op de perifere locaties.

Projectstructuur

Bestuurlijke opdrachtgever: Ton de Gans, gemeente Zoeterwoude.
Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, Economie071.
Ambtelijk projectleider: Ton Orleans, gemeente Zoeterwoude.

Projectboard Retailvisie: wethouders gemeenten, Koepel Leidse regio, Katwijkse Ondernemers Vereniging (KOV).

Aanspreekpunten:

- Actielijn A: gemeente Katwijk
- Actielijn B: gemeente Leiden
- Actielijn C: gemeente Leiderdorp

Projectkaart

Be Good And Tell It

Martijn Bulthuis,

projectleider Leiden Marketing:

‘Wij zijn bijzonder trots als penvoerder van deze samenwerking te mogen optreden. De energie bij de partners en de positieve grondhouding bij de achterban is zeer motiverend. Er begint echt geloof te ontstaan in deze Stad+Kust destinatie, tevens groeit het besef dat we samen ook echt een regio vormen.’

De urgentie

De Leidse regio biedt een uiterst complementaire propositie aan verschillende doelgroepen. De afgelopen jaren is gezamenlijk geïnvesteerd in toerisme, bewoners en in de zakelijke positionering, vanuit het plan ‘Be Good And Tell it’. Veel is gelukt o.a. door het opbouwen van een constructieve samenwerking van partners in de regio. Echter marketing is een lange termijn inspanning en de samenwerkende marketingorganisaties zetten hun inspanningen dan ook graag voort.

Welke stappen zijn gezet?

Het project kent drie routes:

- De eerste route gaat over de vraag hoe we de regio profileren in de provinciale marketing richting nieuwe bedrijven, ontwikkelaars en investeerders. Hier is ingezet op de strategische samenwerking met Innovation Quarter en de MRDH voor het verwerven van een goede positionering van de Leidse regio. Inmiddels is deze positionering een feit en is ‘Life Science & Health’ het

profileringsdomein daarbinnen van de Leidse regio.

De ‘regiobranding’ is een ongoing inspanning, waar de samenwerkende marketingorganisaties uit de Leidse regio structureel vertegenwoordigd zijn, in de persoon van Martijn Bulthuis.

- De tweede route gaat over het vormen en vermarkten van een logische bestemming voor bezoekers. Samen met coalitiepartners Wassenaar en Noordwijk, vormt de Leidse regio een Stad + Kust bestemming, bedoeld om in het buitenland (primair Duitsland) te positioneren. Daarbij vormen kernwaarden en iconen als de tulp, cultuur, kennis, kust en vrijheid verbindende en onderscheidende elementen. In 2018 is de derde campagne op rij ingekocht via NBTC Holland Marketing waarin ‘Kuste und Kultur’ wordt aangereikt middels arrangementen aan senioren, tweeverdieners en gezinnen (fietsen, strand en wandelen). Het totaalbereik van deze campagnes is circa 31 miljoen. Landelijk steeg het aantal Duitse bezoekers t.o.v. 2016 in 2017 met 12%. In de Leidse regio steeg dat bovengemiddeld met 14%. Dit is een

product/markt combinatie die ook op de binnenlandse markt wordt aangeboden, onder andere middels een gezamenlijke stand op de Vakantiebeurs in Utrecht

- De derde route betreft de verbinding van de regio, met de bewoner als doelgroep. De bewoner die zich uitgenodigd voelt bij haar buurgemeenten, die zich trots voelt op gezamenlijke prestaties, die buiten de regio een ambassadeursrol aanneemt als trotse burger. Deze bewoner is pure pr én bezoeker in een. Economisch gezien is die laatste rol het meest interessant op de kortere termijn: activeer de bewoner in Oegstgeest te winkelen, in Leiden een museum- of in Katwijk een festival te bezoeken, en de spin-off is evident. Middels het gezamenlijke huis-aan-huis magazine Stad + Kust (in een oplage van 200.000 exemplaren, huis-aan-huis bezorgd) stimuleren we het gedrag én het regiogevoel.

Welke stappen volgen?

Marketing is een marathon, de kracht van de boodschap zit in de herhaling. Het voorzetten van de communicatie

Categorie: lopend project

---

voor deze Kuste und Kultur bestemming, het door-ontwik- kelen van het productaanbod van de onderliggende bestemmingen (en de samenhang daartussen) maakt dat het project ook daadwerkelijk gaat converteren. De vertegenwoordiging van de Leidse regio binnen de Klankbord van Innovation Quarter zal niet alleen onze positie versterken in een Umfeld van 23 gemeentes, maar ook producten opleveren die het regionale én nationale partijen makkelijker maakt onze regio elders krachtig voor het voetlicht te brengen. Het magazine Stad + Kust moet nog beter herkend worden door de lezers, ergo vaker dienen te verschijnen, en zal dan in grote mate bijdragen aan een breed gevoeld gevoel van een gezamenlijke regio: samen één. Aan de projectpartners wordt gevraagd hun financiële commitment voort te zetten t/m 2020. Hiertoe zal een evaluatie van de voorgaande periode en een uitvoeringsplan t/m 2020 worden voorgelegd aan de projectpartners. Gestreefd wordt naar financiële borging voor de uitvoering dit plan t/m 2020, zodat de marketingorganisaties dit zelfstandig vanuit hun expertise en met continuïteit tot uitvoering kunnen brengen.

Welke kostenstructuur wordt gehanteerd?

De coalitiepartners Voorschoten/Wassenaar, Oegstgeest, Noordwijk, Katwijk en Leiden hebben voor de regiomarketing een jaarlijks budget beschikbaar gesteld tot en met 2018.

Aan de hand van een evaluatie en een uitvoeringsplan t/m 2020 van het Be Good and Tell it wordt aan de gemeentes gevraagd opnieuw meerjarig budget beschikbaar te stellen. In het uitvoeringsplan staat regionale versterking, samenwerking vanuit een welbegrepen eigen belang aan een gezamenlijk belang centraal.

Welke risico's heb je in beeld en welke beheersmaatregelen zet je daarvoor in?

Voor de partners is het belangrijk vertrouwen te hebben en te houden in elkaar. Deze samenwerking is kwetsbaar vanwege de verschillende belangen en emoties. Vanaf de start is het een samenwerking vanuit een welbegrepen eigenbelang, dat maakt het transparant en sterk. Een stevige projectorganisatie en een consequent communicatieproces moeten dat zo houden. Deze worden daarom in de

periode t/m 2020 nadrukkelijker ingevuld. De kansen zijn navenant!

Projectstructuur

Bestuurlijke opdrachtgevers: wethouders gemeente Leiden, gemeente Katwijk en gemeente Oegstgeest.
Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, Economie071
Projectleider: Martijn Bulthuis, Leiden Marketing
Projectboard: wethouders gemeente Leiden, gemeente Katwijk en gemeente Oegstgeest, Leiden Marketing, Katwijk Marketing, Noordwijk Marketing, dorpsmarketing Oegstgeest en Wassenaar/Voorschoten marketing.

Het projectplan Be Good and Tell it is geaccordeerd door de stuurgroep Economie071, met een financieel commitment van de partners t/m 2018.

Projectkaart

Smart071

Joris Castermans,
projectleider Smart071:

‘Wij helpen mkb-bedrijven in de Leidse regio met praktische workshops bewuster te worden van de kansen met digitalisering zoals Internet of Things en Data. De concrete innovatietrajecten met een kleinere groep bedrijven dienen ter inspiratie voor een bredere doelgroep in de regio.’

Wat is er gedaan in 2016-2017?

Smart071 is de volgende fase van het Internet of Things (IoT) project dat in 2016-2017 is uitgevoerd binnen Economie071. Tijdens dit traject is er een digitaal IoT-netwerk aangelegd en zijn er verschillende pilots gerealiseerd met gemeentes en studenten. Samen met stichting Wireless Leiden en SURFnet Nederland is een zogenaamd LoRa netwerk opgezet dat het Internet of Things faciliteert. Verschillende gateways zijn geplaatst op hoge strategische plaatsen in gemeentes in de regio. Hiermee kunnen sensoren kleine berichten draadloos versturen, net als je smartphone. Ook is bij verschillende onderwijsinstellingen een gateway geplaatst om de onderwijsprojecten zo goed mogelijk te ondersteunen. Het kennisnetwerk heeft vorm gekregen door middel van de samenwerking met de Hogeschool Leiden, opleiding informatica.

Wat hebben we gedaan in 2018?

De propositie richting het mkb in de Leidse regio is verder uitgebouwd en geconcretiseerd. De propositie bestaat uit de volgende onderdelen met daarbij de concrete resultaten in 2018 benoemd.

Kennissessies

In de kennissessies laten wij ondernemers en experts uit de regio aan het woord over diverse onderwerpen. Denk bijvoorbeeld aan introducties over Internet of Things en (Big) data, sensortechnologie, data-analyse methoden en data security en -privacy. In 2018 zijn er i.s.m. de lokale ondernemersverenigingen drie IoT workshops georganiseerd in Leiden, Oegstgeest en Leiderdorp. Hieraan hebben ca. 80 ondernemers en professionals deelgenomen.

Gefaciliteerde innovatietrajecten

In zogenaamde 'Digital Design Sprints' wordt een commercieel veelbelovend, technisch haalbaar businessconcept, inclusief businesscase ontwikkeld en een eerste prototype/demo gemaakt door studenten. Er zijn 15 innovatietrajecten gestart met lokale mkb ondernemers. De zeer diverse cases richten zich op sensor- en mobiele toepassingen en hebben betrekking op bedrijven uit de regio die zich o.a. bezighouden met sport, groenvoorziening, educatie, theater, industriële machines, retail en openbare ruimte.

Inzet van studenten

Studenten van de Hogeschool Leiden opleiding informatica worden ingezet in de innovatietrajecten. Als uitbreiding op de samenwerking met de minor sensortechnologie en interactieve mediatechnologie is er een structurele samenwerking opgezet met de specialisatie 'Business Data Management' van de Hogeschool Leiden opleiding informatica. Een mooi voorbeeld van een data analyse innovatietraject dat binnen Smart071 loopt, is een retail bedrijf dat meer waarde wil halen uit de klantkaartinformatie die zij al jarenlang hebben vergaard.

Doorverwijzen naar (ICT, tech & data) experts en leveranciers van oplossingen

Als ondernemers of professionals op zoek zijn naar specifieke kennis of een specifieke technische oplossing, dan brengt Smart071 hen graag in contact met passende experts of leveranciers in de Leidse regio of daarbuiten. Afgelopen jaar is het kennisnetwerk van ICT, tech en data gerelateerde bedrijven in de Leidse regio verder uitgebreid.

Verbinden met (semi-)publieke organisaties in de Leidse regio als potentiële opdrachtgever

Als ondernemers een innovatief 'smart' idee, product of dienst hebben, dan brengt Smart071 hen graag in contact met een (semi-) publieke organisaties in de Leidse regio. Een mooi voorbeeld daarvan is een bedrijf dat momenteel een project doet met de Gemeente Leiden waarbij op een slimme manier gebruik gemaakt wordt van sensoren om wegdekmonitoring te verbeteren. Ook het Sportfondsenbad in Leiderdorp is een 'launching customer' voor een bedrijf dat een nieuwe zwembadconcept wil testen.

Categorie: lopend project

Wat zijn de plannen voor 2019?

Tech event

Als basis voor de werkzaamheden dient het projectplan Smart071, dat conform afspraak wordt uitgevoerd.

Dit projectplan wordt versterkt door inzet op de onderstaande acties. Op 5 februari staat het grote event "Tech voor de toekomst NUI!" in PLNT gepland.

We nemen MKB-ondernemers en professionals op een praktische manier mee in de verschillende soorten digitale kansen voor hun bedrijf. We delen de resultaten van de Smart071 innovatietrajecten met posterpresentaties en demo's van de studenten. In workshops delen we kennis over diverse digitale onderwerpen en met een marktplaats brengen we ondernemers direct in contact met ICT, tech en data gerelateerde bedrijven uit de regio.

Intensivering samenwerking onderwijs

In 2019 wordt samenwerking met het mboRijnland en in het bijzonder het 'CIV Smart Technology' opgezet. Daarmee ontstaan binnen Smart071 concrete kansen om gezamenlijk projecten te doen met het MBO en HBO. In de innovatietrajecten van Smart071 blijkt vaak dat het toevoegen van andere type studenten van andere opleidingen zeer waardevol is. Daarom wordt er ook gekeken naar een samenwerking met de opleiding Commerciële Economie.

Practice what you preach:

De kracht van data en digitale middelen waarover we mkb-ondernemers in de regio vertellen, moeten we uiteraard voor ons eigen project ook gebruiken. Hiervoor gaan we in 2019 de twee volgende acties ondernemen.

We starten in november 2018 met een onderzoek met informatica studenten van de Hogeschool Leiden. We proberen in kaart te brengen hoe het staat met de digitale concurrentiekracht van het MKB in de Leidse regio, per domein en sector. Daar waar we tot nu toe vrij 'bottom up' hebben geacteerd, moet dit onderzoek leiden tot meer focus voor Smart071 om te komen tot nog meer economische impact in de regio.

Een andere digitale kans die we zien is om MKB-ondernemers met korte video's (MOOCS - Massive Online Open Courses) voor te lichten over digitale kansen. Er is veel kennis en content bij Hogeschool Leiden die we hiervoor mogelijk kunnen gebruiken.

Urgentie en opdracht

We leven in een waanzinnig interessant tijdperk van digitalisering die grote impact heeft op onze maatschappij en kansen biedt voor bedrijven in alle sectoren. Met talloze slimme toepassingen proberen we hiermee de wereld om ons heen eerlijker, schoner en duurzamer te maken.

Maar hoe blijven bedrijven, ondernemers en professionals op de hoogte. Hoe kunnen zij optimaal gebruik maken van de laatste digitale ontwikkelingen om de concurrentie voor te blijven en hun bedrijf toekomstbestendig te houden? Smart071 maakt dit voor bedrijven inzichtelijk en concreet.

Internet of Things

Bij het Internet of Things gaat het erom dat fysieke objecten en producten met sensoren en connectiviteit digitaliseren. Denk aan het tracken en traceren van waardevolle spullen, de slimme thermostaat, dynamische straatverlich-

ting en automatisch voorraadbeheer. Zo ontstaan voor organisaties enerzijds kansen voor kostenreductie, procesverbetering en kwaliteitsverbetering. Anderzijds ontstaan kansen voor nieuwe productfuncties, additionele (digitale) diensten, nieuwe business- en verdienmodellen en geheel nieuwe klantervaringen.

Big Data

Eigen verkoopcijfers, tweets, video's, apps, surfen op internet, slimme apparaten met een sensor: alles levert (digitale) data op. De hoeveelheid data groeit dan ook explosief. Het mooie is dat we steeds beter in staat zijn om informatie uit deze databerg te halen. Als je gegevens met elkaar in verband brengt, krijg je nieuwe inzichten. Dat geeft kansen voor iedere ondernemer.

Projectstructuur

Bestuurlijk opdrachtgever: stuurgroep Economie071

Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, programmamanager Economie071

Opdrachtnemer/projectmanager: Joris Castermans

Projectboard:

Portefeuillehouder Economie Gemeente Leiden,

Yvonne van Delft

Portefeuillehouder Economie Gemeente Katwijk,

Jacco Knape

Bestuurlijke vertegenwoordiger Hogeschool Leiden,

Patrick Pijnenburg

Werkgroep:

Programmamanager Economie071 - Jasmijn Bongers

Beleidsmedewerker Economie Gemeente Leiden

Beleidsmedewerker Economie Gemeente Katwijk

Ambtelijke vertegenwoordiger Hogeschool Leiden

Projectkaart

Centrum voor Vitaliteit

Erik Baars,

projectleider vanuit Hogeschool Leiden:

'De vitaliteitseconomie krijgt in de Leidse regio steeds meer vorm.

We streven daarbij niet naar een bedrijvencluster, zoals de biotech, maar naar een 'ecosysteem' dat de komende jaren verder moet worden opgebouwd'.

Wat is er het afgelopen half jaar gebeurd?

Inmiddels hebben meer dan 250 regionale vitaliteits-ondernemers gebruik gemaakt van het CvV-**open loket**, op woensdagen van 10.00 – 17.00 uur in PLNT in Leiden. Zij zijn hierdoor aangesloten bij ons **071 netwerk van vitaliteitsondernemers**. Door deelname aan een Medical Delta workshop hebben wij de **Innovatrix methode** kunnen integreren binnen het CvV werk waarmee wij vitaliteitsondernemers nog beter kunnen ondersteunen en coachen bij het vergroten van hun ondernemerschap en het verbeteren van hun product of dienst.

De **Startup Track 'Vitaliteit en leefstijl'** (*'coaching bij ontwikkeling van idee/ eerste schets product/ dienst tot gevalideerde vitaliteitsdienst of -product'*) wordt 2x per jaar georganiseerd. Er zijn inmiddels drie tracks geweest, en een vierde is momenteel in volle gang. Inmiddels hebben in totaal 25 vitaliteitsondernemers deel genomen. In het project wordt structureel samengewerkt met de Rabobank Leiden-Katwijk, Innovation Quarter, TNO en PLNT (voorheen HUBspot). Het CvV is eindverantwoordelijk organisator van de Startup Track.

Het **belonen van leefstijlverandering project** (*door belonen de vitaliteit versterken en met de beloning met korting betalen bij regionale vitaliteitsondernemers*) is gestart met inmiddels vijf partijen die voor drie jaar participeren in het project (de gemeenten Leiderdorp en Zoeterwoude, Rabobank Leiden-Katwijk, MBO Rijnland en Hogeschool Leiden).

Eerste stappen m.b.t. projecten met het versterken van de vitaliteit van **werknemers** (Hogeschool Leiden), de **ouder wordende mens** (Voorschoten), **studenten** (Hogeschool Leiden), **inwoners van de wijk** (Leiden, Leiderdorp) zijn gezet.

Diverse **studenten** (aantal: 77) hebben praktijkgericht onderzoek gedaan in CvV-projecten, samen met CvV-medewerkers, docenten en ondernemers (onder meer over de vitaliteit van werknemers, het belonen van leefstijlverandering bij ouderen, het testen van meetinstrumenten om vitaliteit adequaat te kunnen meten).

Op 30 oktober werd een **vitaliteitsevent**, het eHealth-festival georganiseerd in Scheltema, in een samenwerking van Sleutelnet, het NeLL, Medical Delta en het CvV. Tijdens

dit event werd ingegaan op de regionale ontwikkeling en implementatie van eHealth voor het versterken van vitaliteit en communicatie en werd door veel zorgpartijen het regionale **eHealth-manifest** getekend. Met de ondertekening van het manifest maken de partijen zich sterk voor 'het creëren en realiseren van een voedingsbodem en klimaat waarin eHealth kan floreren'. In de tekst van het manifest staat te lezen wat de doelen zijn: "zorgen dat inwoners in de regio langer gelukkig thuis kunnen blijven wonen, een onbezorgde jeugd hebben, fluitend naar hun werk gaan en de toekomst met vertrouwen tegemoet zien". Naast medeorganisator was het CvV verantwoordelijk voor de vitaliteitszolder waar mensen bewust gemaakt werden van vitaliteitsvraagstukken ('awareness creëren'), ze zelf hun vitaliteit konden laten meten en in contact konden komen met regionale ondernemers en hun vitaliteitsdiensten en -producten. Partijen kunnen (tegen betaling) door het CvV een (Vitaliteits)event071 op maat laten organiseren.

Inmiddels heeft het CvV een **strategie en aanpak** ontwikkeld om methodisch en gericht met partners te werken aan het versterken van de vitaliteit van vijf doelgroepen (de ouder wordende mens, de werknemer, de student, de zieke mens, en de inwoner van de wijk). Centrale elementen van de aanpak zijn het werken met **organisatienetwerken** en het aanbieden van **CvV lidmaatschappen** voor inwoners en bedrijven in de regio 071. Deze aanpak en het gehele aanbod van het CvV is inmiddels beschreven in een **folder**. Tenslotte is er een **zelfevaluatie-rapport** geschreven waarin de resultaten tot nu toe en de toekomstvisie van het CvV te lezen zijn.

Welke stappen volgen?

Met de projectboard en belangrijke stakeholders wordt

Categorie: verzelfstandiging in 2019

momenteel de toekomst van het CvV na februari 2019 (= eind projectperiode) besproken. Communicatie binnen Economie071 volgt na besluitvorming hierover.

Welke mijlpalen voorzie je voor de eerste helft van 2019? (of go / no go moment)

- Belangrijke mijlpalen voor het komende half jaar zijn:
- het besluiten of het CvV doorgaat als aparte stichting, los van Economie071 en het realiseren van de hierbij benodigde financiering
  - het (verder) ontwikkelen en communiceren van de CvV lidmaatschappen:
  - algemeen lidmaatschap voor het burgerpanel vitaliteit,
  - algemeen lidmaatschap voor organisaties, en
  - het lidmaatschap van de organisatienetwerken om themagericht en projectmatig met meerdere organisaties te werken aan het versterken van vitaliteit van een specifieke doelgroep.
- Het samen met Sleutelnet en andere partijen invulling geven aan de regionale eHealthagenda m.b.t. versterken van vitaliteit en communicatie
- Het verder uitbouwen van de eerder ontwikkelde

De urgentie

Life Sciences & Health is een zeer belangrijke sector voor de Leidse regio-economie. Vanuit het oogpunt van versterking van de economische structuur, is het wenselijk dat er een nieuwe, aanvullende sector wordt gekozen. In het kader van de economische agenda wordt daarom gekeken of vitaliteit kansen biedt.

De opdracht

Het Centrum voor Vitaliteit (CvV) heeft het doel zichtbaar bij te dragen aan de regionale Leidse economie. Aan het

'instrumenten' van het CvV: het open loket, de startup track Vitaliteit & Leefstijl, het online-platform met idealiter alle vitaliteitsproducten en -diensten uit regio 071, het belonen van vitaal gedrag project, de Vitaliteitsevents071, het Living Lab Vitaliteit en het ontsluiten en verzorgen van relevante netwerken

Welke impact zullen deze activiteiten hebben?

Een toename van de omzet van regionale 071 vitaliteitsondernemers. Toename van de transparantie en vindbaarheid van vitaliteitsondernemers met hun producten en diensten in regio 071, leidend tot omzetgroei. Toename van de vitaliteit van werknemers, studenten en ouderen. Nieuwe samenwerkingen rondom lokale en regionale vitaliteitsvraagstukken.

Wat kunnen de partners bijdragen?

De Economie071-partners kunnen concreet bijdragen door:

- met mensen en kennis te participeren in de organisatienetwerken waarin de vragen en behoeften van doelgroepen (ouder wordende mens, werknemer, etc.) in de Leidse regio worden geëxploreerd (bijdragen van

eind van 2018 heeft het Centrum voor Vitaliteit de volgende twee doelen bereikt:

- een toename aan economische activiteiten rond het thema 'Vitaliteit' in de Leidse regio.
- een verbetering van de vitaliteit van burgers, studenten en werkenden in de Leidse regio.

Projectstructuur

Bestuurlijke opdrachtgevers: Nico van Tol, directeur van de Faculteit Gezondheidszorg van Hogeschool Leiden.

Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, Economie071.

gemeenten, zorginstellingen, etc.) en aansluitend projecten worden ontwikkeld om tot oplossingen te komen;

- actief te participeren in projecten van het CvV (bijdragen van alle partners);
- te participeren in onderzoek t.b.v. (bijdragen van kennisinstellingen);
- hun netwerken in contact te brengen met het CvV (bijdragen van alle partners);
- de aanpak van het CvV communiceren binnen de eigen netwerken;
- in algemene zin actief te participeren in de activiteiten van het CvV (zie www.centrumvoorvitaliteit.nl).

Welke kostenstructuur wordt gehanteerd?

Het Centrum wordt tot eind februari 2019 gefinancierd door bijdragen van Hogeschool Leiden, vijf gemeenten in de Leidse regio en een aanjaagbudget van Economie071.

Welke risico's heb je in beeld en welke beheersmaatregelen zet je daarvoor in?

Op dit moment zijn er geen grote risico's.

Projectleider: Erik Baars, Hogeschool Leiden.

Project team: lectoren Erik Baars en John Verhoef, projectmedewerkers Camilla Jaspers

en Alice van Liemt, (Hogeschool Leiden), Jan Willem Faessen (eHealthCompany), Niek Ritzen (qrite)

Projectboard: wethouders Nanning Mol (gemeente Voorschoten) en Willem Joosten (voorheen: Kees

Wassenaar) (gemeente Leiderdorp) en beleidsmedewerkers van beide gemeenten

Betrokken (externe) partners: gemeenten, bedrijven, LUMC, TNO, eHealthCompany, Innovation Quarter, PLNT, NeLL, Sleutelnet, Rabobank Leiden Katwijk, MBO Rijnland.

Projectkaart

Professioneel Expat Centre

Corine van der Ceelen,
manager Expat Centre Leiden (ECL):

‘De doorontwikkeling van het Expat Centre is ingezet en dit zal ook in 2019 weer zijn vruchten afwerpen. Commitment van betrokken partijen is daarbij van groot belang, omdat we alleen dan de opstartfase kunnen ontgroeien.’

Wat is er het afgelopen half jaar gebeurd?

Het Expat Centre Leiden is in het afgelopen half jaar weer verder gegroeid.

Sinds 1 oktober 2018 zijn er kosten verbonden aan de inschrijf-services. Expats betalen voortaan voor het inschrijven vanwege de extra services die we bieden zoals de informatie- en hulpdiensten bij de inschrijving. Dit zal ook bijdragen aan de financiering van het Expat Centre.

Het maken van een afspraak is volledig gedigitaliseerd.

De afspraken worden (via de website) door de expats zelf ingepland, zonder tussenkomst van een medewerker van het Visitor Center of een klantencontactcentrum.

Natuurlijk gaan we door met het bieden van een ‘home-away-from-home’ voor de internationals in de regio door het organiseren van events. Events organiseren we zelfstandig of met andere partijen uit de regio. Events die we met andere partijen hebben georganiseerd zijn bijvoorbeeld de jaarlijkse Tango Workshop en de Webster Hackathon die gesponsord werd door het ECL.

Qua communicatie heeft het Expat Centre ook grote stappen gemaakt. De website is gegroeid en bevat meer informatie voor expats. Ook worden steeds meer evenementen uit Leiden en de omliggende gemeentes toegevoegd aan

de event page. Dit zijn voornamelijk evenementen die niet door het ECL worden georganiseerd, maar wel gecommuniceerd. Dit heeft als resultaat dat expats uit een groter aanbod van evenementen kunnen kiezen waar ze in aanraking kunnen komen met andere expats en/of Nederlanders. Ook is er veel energie gestoken in social media. Dit creëert een “online community” voor de expats die in de regio wonen, wat bijdraagt aan het gevoel van een “home-away-from-home”.

Het ECL is het laatste half jaar verder gegaan met het opzetten en uitvoeren van de partnerprograms. Onder andere is de Expat Information recent gepubliceerd, waarin onze partners genoemd worden. Ook heeft constante communicatie tussen partners en het ECL geleid tot reclame voor partners op social media, de ECL event page op de website, bij evenementen e.a. communicatiemiddelen.

Daarnaast wordt het ECL steeds vaker als kenniscentrum ingeschakeld voor vraagstukken rondom internationaal onderwijs in de regio en internationalisering in het algemeen (Leiden Kennisstad). Het ECL bouwt, samen met de gemeenten uit de regio een relatie op met partijen als

Innovation Quarter en het International Community Platform.

Vanaf 1 juni 2019 is het ECL officieel geen project meer van Economie071. Het convenant en de dienstverleningsovereenkomst worden daarom verlengd. Het merendeel van de partners heeft hierover al positief besloten.

Welke stappen volgen?

Communicatie naar bedrijven blijft hoog op de agenda staan. Het ECL is sinds kort onderdeel van de organisatie van Leiden International, een netwerkoverleg van directeurs van internationale bedrijven in Leiden en de regio. Twee maal per jaar wordt er een CEO-breakfast of ander netwerk event georganiseerd, waarin het ECL podium kan pakken en voor naamsbekendheid in de top van de bedrijven kan zorgen. Het heffen van fees gaan we nog meer onder de aandacht brengen van deze doelgroep. Daarnaast leven er ideeën over het ontwikkelen van een corporate programma, waarbij bedrijven bijvoorbeeld taallessen, culturele trainingen, dual career cursussen (loopbaanadvies voor partners van expats) en meer via het ECL in kunnen kopen. Het CEO-overleg Leiden International kan hierbij worden ingezet om informatie op te halen over

Categorie: verzelfstandiging in 2019

de behoefte van de bedrijven en om financiële steun te krijgen van die bedrijven om dit verder uit te gaan werken.

Welke mijlpalen voorzie je voor het komende half jaar? Verlenging van het convenant Expat Centre Leiden met de periode 1 juni 2019 tot eind 2020, door structurele toezegging van alle betrokken partijen.

We gaan een plan opstellen met alle participerende gemeenten, hoe we de naamsbekendheid van het ECL kunnen vergroten, waardoor er zich meer expats uit de zes gemeenten in gaan schrijven op het ECL.

En op wat langere termijn Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) aanwezigheid op het ECL (afhankelijk van intern IND-besluit en timing).

Welke kostenstructuur wordt gehanteerd?

Conform vastgesteld Businessplan (juni 2016-juni 2019). Over het voorstel tot verlenging is door de meeste partners inmiddels positief besloten. Bij een aantal partners wordt het voorstel (her)overwogen. De verlenging geldt van juni

De urgentie

Het aantal kenniswerkers uit andere landen dat in Nederland werkt is de laatste jaren enorm gegroeid. De Leidse regio heeft elk jaar een gemiddelde stijging van 8% in het aantal kenniswerkers. Tussen 2009 en 2015 is het aantal kenniswerkers gestegen met 48% (ten opzichte van 37% over heel Nederland) tot 2612. Als daar het aantal ondernemers, wetenschappelijk onderzoekers, geprivilegieerden en zoekjaarstudenten bij wordt opgeteld om het totaal aantal expats te krijgen, hebben we ongeveer 3600 werkende expats in de Leidse regio (circa 5000 inclusief partners en kinderen).

Laura Platte,

projectleider vanuit de gemeente Oegstgeest:

‘Het feit dat het ECL in de verkiezing van CLOK tot een van de beste Publiek Private Samenwerking van Nederland is benoemd geeft aan hoe uniek de samenwerking is tussen de partners. Het belang van een professioneel Expat Centre in relatie tot Human Capital onderstreept het belang van het aantrekken en behouden van internationale kenniswerkers voor deze regio.’

2019 tot 31 december 2020 en vereist een financiële bijdrage van alle oorspronkelijke partners.

Welke risico's heb je in beeld en welke beheersmaatregelen zet je daarvoor in?

De verschillende partijen hebben eind 2017 toegezegd bij te blijven dragen aan het ECL. Het rapport 'Evaluatie en Advies' van april 2018 bevat alle relevante informatie om

De opdracht

Het realiseren van een Expat Centre voor de Leidse regio dat niet alleen functioneert als één centraal punt voor internationale werknemers en bedrijven, maar zich ook ontwikkelt tot kenniscentrum voor ondernemers, overheden en de onderwijs- en kennisinstellingen. Het ECL levert zo een belangrijke bijdrage aan het internationale vestigingsklimaat in de Leidse regio.

Projectstructuur

Bestuurlijke opdrachtgevers: portefeuillehouder Economie gemeente Oegstgeest, LUMC

deze toezegging om te kunnen zetten in een formeel besluit. Het is een blijvende taak, ook van de bestuurlijke trekkers vanuit Oegstgeest en LUMC, ervoor te zorgen dat alle partners betrokken blijven en in de juiste positie worden gebracht om aan boord te kunnen blijven, zodat de regionale functie van het Expat Centre gewaarborgd blijft.

Ambtelijk opdrachtgever: Jasmijn Bongers, programmamanager Economie071
Manager: Corine van der Ceelen, Expat Centre Leiden
Projectleider: Laura Platte, gemeente Oegstgeest
Projectboard: alle gemeenten, LUMC, Universiteit, OV BSP
Externe partners: Leiden Marketing, bedrijven

